

Asia

Uusiutuvan energian tilastolliset siirrot

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Työ- ja elinkeinoministeriö on päättänyt 4.9.2020 aloittaa sopimustunnustelut ja -neuvottelut uusiutuvan energian tilastollisista siirroista. Tavoitteena on saavuttaa yhden tai useamman toisen jäsenvaltion kanssa sopimus tilastollisista siirroista uusiutuvan energian direktiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/28/EY uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämiseksi sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta, jäljempänä RES-direktiivi) 6 artiklan mukaisesti.

Vuoden 2020 tilastollisia siirtoja koskevista järjestelyistä on ilmoitettava komissiolle 31.3.2021 mennessä RES-direktiivin 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Siten sopimustunnustelut ja -neuvottelut jäsenvaltioiden kesken on käytävä syksyn 2020 aikana ja mahdolliset kahdenväliset (bilateraaliset) sopimukset solmittava jäsenvaltioiden kesken viimeistään vuoden 2021 tammikuussa. Ottaen huomioon, että jäsenvaltioiden väliset sopimustunnustelut ja -neuvottelut ovat aktivoituneet ja, että osa ostajavaltioista edellyttää sopimusten solmimista jo lokakuun aikana, pyydämme asian kiireellistä käsittelyä.

Suomen kanta

Suomen tavoitteena on tehdä toisen jäsenvaltion tai jäsenvaltioiden kanssa sopimus tilastollisista siirroista. Sopimuksella Suomi siirtäisi maksua vastaan toiselle jäsenvaltiolle tai jäsenvaltioille uusiutuvan energian osuuden ylijäämän, sillä Suomi erittäin suurella todennäköisyydellä ylittää RES-direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisen uusiutuvan energian tavoitteensa.

Suomen kansallinen sitova kokonaistavoite on 38 prosentin uusiutuvan energian osuus vuoteen 2020 mennessä. Tämän hetkisen arvion mukaan Suomen vuoden 2020 uusiutuvan energian osuus olisi noin 42 % energian kokonaisloppukulutuksesta, eli 4 prosenttiyksikköä tavoitetta enemmän. Suomen ylijäämä tulee siten todennäköisesti olemaan 10-15 TWh:n tasolla, mutta tähän liittyy epävarmuutta. Liikenteen uusiutuvan energian osuudelle on asetettu erikseen sektorikohtainen tavoite, 10 prosenttia. Suomella on liikenteelle vapaaehtoinen kansallinen 20 prosentin tavoite vuoteen 2020 mennessä. Koronatilanteesta johtuen liikenteen uusiutuvan energian osuuteen, erityisesti biopolttoaineiden osuuden osalta, liittyy epävarmuutta.

RES-direktiivin 6 artikla mahdollistaa ylijäävän osuuden tilastollisen siirron toiselle jäsenvaltiolle, joka ei ole saavuttanut omia uusiutuvan energian osuustavoitteitaan. Suomen tavoitteena on myydä osa ylijäävästä osuudesta uusiutuvan energian kokonaistavoitteen osalta. Myös liikenteen uusiutuvan energian osuuden ylijäämää voidaan myydä. Sopimusneuvottelujen tavoitteena on mahdollisimman korkea kokonaishinta huomioden sopimusjärjestelyn selkeyden ja toimivuuden kokonaisuutena. Siten vaikka sopimusneuvotteluissa hinta on merkittävin yksittäinen tekijä, tulee neuvotteluissa ottaa huomioon myös sopimuksen muu sisältö, erityisesti siirrettävän määrän ja ehtojen tarkoituksenmukaisuus ja toteutettavuus suhteessa RES-direktiivissä säädettyihin määräaikoihin. Lisäksi lopullisissa siirrettävissä määrissä tulee ottaa huomioon se, ettei Suomen omien kansallisten tavoitteiden saavuttaminen saa vaarantua.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan unioni on osana vuoden 2020 ilmasto- ja energiapakettia sitoutunut nostamaan uusiutuvista energialähteistä tuotetun energian osuutta energian loppukulutuksesta 20 prosenttiin ja liikenteessä 10 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Unioninlaajuisen tavoitteen saavuttamiseksi jäsenvaltioille on asetettu RES-direktiivissä jäsenvaltiokohtaiset pakolliset kansalliset kokonaistavoitteet koskien uusiutuvan energian osuutta energian kokonaisloppukulutuksesta. Suomen kansallinen kokonaistavoite on 38 prosenttia. Liikenteen uusiutuvan energian osuudelle on asetettu erikseen sektorikohtainen tavoite (10 prosenttia), joka on sama kaikissa jäsenvaltioissa. Suomella on liikenteelle vapaaehtoinen kansallinen 20 prosentin tavoite vuoteen 2020 mennessä, joka on sisällytetty lakiin biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä (446/2007).

Jäsenvaltioiden välillä on eroja tavoitteiden saavuttamisessa: osa jäsenvaltioista on ylittämässä tavoitteet, kun taas osa jäsenvaltioista on jäämässä tavoitteista.

RES-direktiivin 6 artiklan mukaisilla tilastollisilla siirroilla EU-jäsenvaltiot voivat keskenään siirtää uusiutuvaa energiaa tilastollisesti jäsenvaltiosta toiseen. Tilastollisia siirtoja voidaan tehdä sekä yleisesti uusiutuvasta energiasta että liikenteen uusiutuvista. Siirrot tulevat voimaan vasta sen jälkeen, kun kaikki siirtoon osallistuvat jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet siirrosta komissiolle.

Suomi on erittäin todennäköisesti uusiutuvan energian ylijäämällään potentiaalinen myyjävaltio ja useat jäsenvaltiot ovatkin jo osoittaneet alustavaa kiinnostusta Suomen uusiutuvan energian ylijäämää kohtaan. Nykyinen markkinatilanne sisältää kuitenkin epävarmuuksia johtuen erityisesti Covid 19 -tilanteen vaikutuksista. Potentiaalisten ostajavaltioiden alijäämissä on suurta vaihtelua ja siten on epätodennäköistä, että Suomen koko ylijäämä voitaisiin myydä.

Sopimus voidaan tehdä kertaluonteisena sopimuksena yhden tarkasteluvuoden osalta, mutta myös monivuotiseksi sopimukseksi osana esimerkiksi ostavan jäsenvaltion uusiutuvan energian edistämisen strategiaa. Aiemmin solmituissa sopimuksissa ostajavaltio on edellyttänyt, että myyjävaltio käyttää sopimuksesta saatavan tulon uusiutuvan energian edistämiseen. Aiemmissa sopimuksissa on sovittu siirrettävän vähimmäismäärän lisäksi myös ns. lisäoptiosta eli siirrettävästä lisämäärästä ostajavaltion ilmoituksesta. Maksun osalta on sovittu niin kertamaksusta kuin maksamisesta erissä usean vuoden aikana.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Sopimus tilastollisista siirroista voidaan tehdä RES-direktiivin 6 artiklan 1 kohdan nojalla.

Tilastolliset siirrot toteutetaan käytännössä jäsenvaltioiden kahdenvälisillä eli bilateraalilla sopimuksilla. Sopimus voidaan solmia joko valtiosopimuksena tai yksityisoikeudellisena sopimuksena. Sopimustyyppin valikoitumiseen vaikuttaa muun muassa se, millainen oikeusjärjestelmä ostajavaltiossa on sekä millaisia kirjauksia tämä sopimukseen edellyttää.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asia ei edellytä Euroopan parlamentin käsittelyä.

Kansallinen valmistelu

Energia- ja EURATOM-jaosto, kirjallinen menettely, 4.-8.9.2020.

Eduskuntakäsittely

Ei aiempaa eduskuntakäsittelyä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Suoraan laista ilmenevää toimivaltaa sopimuksen valmistelulle ja neuvotteluille tilastollisista siirroista ei ole. Valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) mukaan valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen käsittelee kuitenkin se ministeriö, jonka toimialaan sopimus tai velvoite kuuluu. Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 21 §:n nojalla energiapolitiikka kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan ja uusiutuvan energian direktiivin kansallinen toimeenpano on työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla. Tämän perusteella tilastollisten siirtojen valmistelu (mukaan lukien sopimusneuvottelut) on katsottu kuuluvan työ- ja elinkeinoministeriön vastuulle.

Suhdetta Suomen lainsäädäntöön samoin kuin Ahvenanmaan toimivaltaan arvioidaan tarkemmin konkreettisen sopimustekstin valossa.

Taloudelliset vaikutukset

Mikäli neuvottelut päätyvät Suomen ja toisen jäsenvaltion väliseen sopimukseen tai sopimukseen tilastollisista siirroista, taloudelliset vaikutukset voivat olla merkittävät. Tuloja on kuitenkin vaikea arvioida tarkasti etukäteen, sillä myyntihintaan vaikuttavat ylijäämän tarjonnan ja kysynnän määrä unionissa ja koska jäsenvaltioilla ei ole etukäteen tiedossa, millaisia seuraamuksia tavoitteesta jääville jäsenvaltioille mahdollisesti asetettaisiin.

Lähtökohtaisesti tulot ovat valtion budjettiin meneviä yleiskatteellisia tuloja, mutta tarvittaessa ne olisi mahdollista kohdistaa poliittisesti, mikäli esimerkiksi ostajavaltio edellyttäisi tätä sopimuksen ehtona. Sopimusneuvotteluissa huomioidaan eduskunnan budjettivalta. Tulojen kohdistaminen ostajavaltion vaatimuksesta sopimuksessa on ollut yleinen toimintatapa Kioton mekanismien päästöyksikkökaupoissa sekä aiemmin solmituissa tilastollisia siirtoja koskevissa sopimuksessa.

Sujuvien ja tehokkaiden sopimusneuvottelujen mahdollistamiseksi nykyisestä markkinatilanteesta eli jäsenvaltioiden halukkuudesta myydä ja ostaa tilastollisia siirtoja sekä hintatiedoista on todennäköisesti tarpeen saada tietoa myös ulkopuolisen selvityksen tai vastaavan kolmannen osapuolen palvelun avulla. Kustannusten arvioidaan kuitenkin olevan vähäisiä suhteessa tilastollisista siirroista saatavaan tuloon.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Päätös sopimustunnusteluista ja sopimusneuvotteluvaltuudesta uusiutuvan energian direktiivin 2009/28/EY 6 artiklan tilastollisista siirroista, VN/19610/2020

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Inkeri Lilleberg, TEM, inkeri.lilleberg@tem.fi, puh. 050 472 0706
Pekka Grönlund, TEM, pekka.gronlund@tem.fi, puh. 050 502 1235

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	uusiutuvat energianlähteet, energia TEM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, UM, VM, VNK, VTV, YM
